

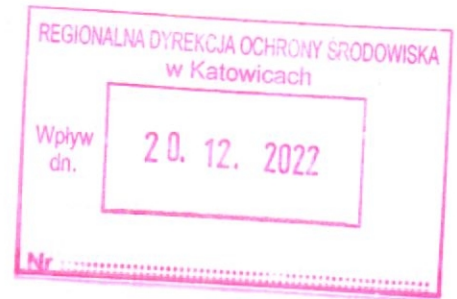

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.024.01.2022

Data: 2022-12-20
RPW/17663/2022 N

Pani
Mirosława Mierczyk-Sawicka
Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Katowicach
Plac Grunwaldzki 8-10
40-127 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/071 – Działania zapobiegawcze i naprawcze podejmowane w związku z wystąpieniem szkód
w środowisku

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach ¹ , Plac Grunwaldzki 8-10, 40-127 Katowice.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosława Mierczyk-Sawicka ² , Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach od 17 grudnia 2020 r., wcześniej, od 22 maja 2019 r., pełniąca jego obowiązki. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Bernard Błaszczuk, od 1 lutego 2012 r. do 21 lutego 2018 r. i Jolanta Prażuch, od 22 lutego 2018 r. do 21 maja 2019 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 3-13)</p>
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań w zakresie zapobiegania powstawaniu i naprawy szkód w środowisku.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2022 (do dnia zakończenia kontroli, tj. do 2 grudnia 2022 r.), z dopuszczeniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, jeżeli miały one związek z kontrolowaną działalnością.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Michał Nowak – starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/175/2022 z 2 września 2022 r. oraz nr LKA/241/2022 z 29 listopada 2022 r. 2. Anna Hulboj – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/191/2022 z 20 września 2022 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 1-2)</p>

¹ Dalej: RDOŚ lub Regionalna Dyrekcja.

² Dalej: Regionalny Dyrektor.

³ Dz.U. z 2022 r. poz. 623. Dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Regionalna Dyrektor zapewniła realizację zadań organu ochrony środowiska określonych w ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie⁵, jednakże część z nich nie była wykonywana prawidłowo, co w szczególności dotyczyło przewlekłości działania.

Prowadząc sprawy, związane z wpływem do RDOŚ zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą / szkody w środowisku bądź wniosków o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych, przestrzegano przepisów ww. ustawy. W 46,2% zbadanych spraw wystąpiła jednakże zwłoka w podejmowaniu działań, wynosząca od miesiąca do czterech lat i czterech miesięcy, czym naruszono art. 35 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶, a w 75,0% zbadanych postępowań nie dopełniono obowiązku określonego w art. 36 § 1 ustawy kpa, zawiadomienia strony o niezatawieniu sprawy w terminie. Ponadto w 75,0% objętych badaniem postępowań zawieszonych, nie monitorowano na bieżąco informacji czy ustała przesłanka zawieszenia⁷, co było działaniem nierzetelnym. Prawidłowo z kolei wykonywano zadanie monitorowania działań naprawczych prowadzonych przez podmioty korzystające ze środowiska.

W wyniku badania 20,0% spraw znajdujących się w rejestrze bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku⁸ ustalono, że we wszystkich tych sprawach wystąpiły przypadki niewprowadzenia niektórych wymaganych danych, bądź przypadki wprowadzenia danych błędnych. Ponadto, nie zostały wprowadzone dane z dwóch (3,8%) zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą / szkody w środowisku.

W Regionalnej Dyrekcji bez zbędnej zwłoki ustosunkowano się do wniesionej skargi oraz przestrzegano obowiązujących przepisów w postępowaniu z petycjami, odnoszącymi się do zagrożenia szkodą w środowisku. Zgodnie z wewnętrznymi uregulowaniami prowadzono działania w zakresie zapobiegania zagrożeniom korupcyjnym.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Działania podejmowane dla zapobiegania szkodom w środowisku i w celu naprawy szkód w środowisku

Opis stanu faktycznego

1. Realizacja zadań organu ochrony środowiska, określonych w ustawie szkodowej, została przypisana w Regulaminie organizacyjnym RDOŚ⁹ Wydziałowi Zapobiegania i Naprawy Szkód w Środowisku oraz Informacji o Środowisku i Zarządzania Środowiskiem¹⁰.

(akta kontroli str. 38-41)

Według stanu na 30 września 2022 r. w Wydziale WSI było zatrudnionych ośmiu pracowników¹¹ (w tym Naczelnik tej komórki organizacyjnej), którzy posiadali aktualne

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz.U. z 2020 r. poz. 2187. Dalej: ustawa szkodowa.

⁶ Dz.U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm. Dalej: ustawa kpa.

⁷ Działania w tym zakresie nie podejmowano nawet przez trzy lata i 10 miesięcy.

⁸ Dalej: Rejestr Szkód.

⁹ Zarządzenie nr 12/2015 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 14 maja 2015 r., ze zm.

¹⁰ Dalej: Wydział WSI.

¹¹ Jeden pracownik od 18 lutego 2022 r. nie świadczył pracy (nieobecność usprawiedliwiona).

zakresy czynności. Zadania związane z zapobieganiem szkodom w środowisku i ich naprawą przypisano pięciu pracownikom¹², co przedstawiało się następująco:

- przyjmowanie zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkoda w środowisku lub szkody w środowisku i ich analiza pod kątem zasadności, w przypadku niezasadności zgłoszenia – opracowanie projektu decyzji o odmowie wszczęcia postępowania, w przypadku zasadności zgłoszenia – wszczęcie postępowania, zebranie materiału dowodowego, oględziny i w przypadku braku działań zapobiegawczych lub naprawczych ze strony podmiotu zobowiązanego – przygotowanie projektu decyzji o nałożeniu obowiązku takich działań (zadania przypisane pięciu pracownikom);
- prowadzenie postępowania administracyjnego i przygotowanie projektów decyzji uzgadniających warunki przeprowadzenia działań zapobiegawczych i naprawczych, w tym projektów decyzji ustalających plan remediacji (zadania przypisane czterem pracownikom);
- prowadzenie postępowań dotyczących podejmowania przez RDOŚ działań zapobiegawczych i naprawczych, nadzór nad ich prowadzeniem, ustalanie wysokości odszkodowania na żądanie władającego powierzchnią ziemi (za szkody jakie poniósł w wyniku tych działań), w celu utrzymania właściwego stanu środowiska (zadania przypisane trzem pracownikom).

Żadnemu pracownikowi Wydziału WSI nie przypisano zadania w zakresie egzekwowania od podmiotów korzystających ze środowiska zwrotu kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych poniesionych przez RDOŚ¹³. Regionalna Dyrektor wyjaśniła: „... w zakresie czynności określa się zasady odpowiedzialności oraz ogólny i szczegółowy zakres obowiązków, w którym to wskazano m.in. na „wykonywanie innych poleceń służbowych przełożonych związanych z bieżącym funkcjonowaniem RDOŚ”. Dotychczas nie zaszła potrzeba, aby wyznaczyć konkretnego pracownika do wykonywania zadania dotyczącego podejmowania czynności egzekucyjnych w stosunku do podmiotów korzystających ze środowiska z tytułu kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych poniesionych przez RDOŚ ponieważ sytuacje te są niezmiernie rzadkie i w przypadku ich zaistnienia są realizowane w oparciu o przywołany powyżej zapis Zakresu czynności pracownika”.

(akta kontroli str. 228-429, 564, 567)

Żadnemu pracownikowi Wydziału WSI nie zostały również przypisane w zakresie czynności zadania wprowadzania danych do Rejestru Szkód. Z wyjaśnień Regionalnej Dyrektor wynikało, że pięciu pracownikom ustnie polecono wprowadzanie danych do ww. rejestru.

(akta kontroli str. 228-439, 476)

Ośmiu pracowników zatrudnionych w Wydziale WSI posiadało wyższe wykształcenie, w tym sześciu – tytuł zawodowy magistra, a dwóch – licencjata. Naczelnik Wydziału WSI oraz pracownicy, którym przypisano zadania związane z zapobieganiem szkodom w środowisku i ich naprawą, ukończyło studia na kierunkach: prawo (dwóch), ochrona środowiska (dwóch), kulturoznawstwo (jeden), leśnictwo (jeden).

¹² Nie dotyczy Naczelnika Wydziału WSI, któremu przypisano kierowanie tą komórką organizacyjną, koordynację zadań oraz weryfikację projektów pism i dokumentów.

¹³ Organ ochrony środowiska żąda od podmiotu korzystającego ze środowiska zwrotu poniesionych przez siebie kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych na podstawie art. 23 ust. 1 lub ust. 1a ustawy szkodowej.

Dwóch pracowników Wydziału WSI¹⁴ odbyło szkolenie z zakresu szkód w środowisku pn. *Szkody w środowisku – zapobieganie i naprawa*.

(akta kontroli str. 594-598, 1104-1106)

Odnosząc się do kwestii zapewnienia przez kierownictwo RDOŚ rozwoju kompetencji zawodowych pracowników realizujących zadania z zakresu zapobiegania szkodom w środowisku i ich naprawie, Regionalna Dyrektor podała: *„Bezpośredni przełożony dla każdego z podległych mu pracowników zobowiązany jest do opracowania »Indywidualnego Programu Rozwoju Zawodowego Członka Korpusu Służby Cywilnej« (aktualizowanego po każdej ocenie okresowej). W dokumencie tym wskazuje się m.in. podsumowanie realizacji działań rozwojowych z poprzedniego okresu, planowane kierunki rozwoju pracownika wynikające z celów/priorytetów RDOŚ oraz planowane działania rozwojowe. W obrębie tych ostatnich identyfikowany jest obszar rozwoju wraz z oczekiwanymi efektami oraz działania rozwojowe służące ich osiągnięciu. Szkolenia są jedynie jedną z form zwiększania wiedzy i umiejętności pracowników. Poza nimi działania rozwojowe, do których realizacji zobowiązany jest pracownik to np.: samodoskonalenie, uczenie się od innych, doskonalenie w działaniu. Planując działania rozwojowe pod uwagę brane są m.in. preferencje pracownika dotyczące rozwoju zawodowego, cele/priorytety i możliwości RDOŚ oraz wnioski z oceny okresowej. Pracownicy zatem podnoszą swoją wiedzę w trakcie realizacji powierzonych im obowiązków, analizując samodzielnie wyroki sądowe, orzeczenia organu II instancji, a także omawiając sprawy z bezpośrednim przełożonym oraz dyrekcją. Ponadto (...), kompetencje pracowników są podnoszone i aktualizowane na bieżąco w ramach krajowej sieci organów środowiskowych i instytucji zarządzających funduszami unijnymi „Partnerstwo: Środowisko dla Rozwoju”, gdzie działa Grupa Robocza ds. Szkód w Środowisku. Regularne spotkania ww. grupy umożliwiają pracownikom regionalnych dyrekcji ochrony środowiska, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (...), Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz urzędów marszałkowskich wzajemne konsultowanie bieżącej problematyki, jak również napotykanych trudności w sprawach dotyczących szkód w środowisku”.*

(akta kontroli str. 564, 567-568)

2. W związku z pandemią COVID-19 w RDOŚ wprowadzono *Regulamin pracy zdalnej w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach*¹⁵. Praca zdalna miała być świadczona na podstawie polecenia pracy zdalnej, wydanego przez Regionalną Dyrektor, jej zastępcę lub osobę przez nią upoważnioną, w formie pisemnej, elektronicznej lub ustnej (np. telefonicznie lub przez inne środki przekazu). Praca zdalna mogła mieć zastosowanie, jeżeli charakter wykonywanych zadań pozwalał na taką formę. W ramach nadzoru nad pracą zdalną pracodawca miał m.in. prawo do:

- zobowiązania pracowników do regularnych spotkań zespołu prowadzonych za pośrednictwem przyjętego środka komunikacji, w celu ustalania podziału zadań pomiędzy członków zespołu i monitorowania wyników pracy;
- weryfikowania wykonanego zadania, w tym również żądania potwierdzenia jego wykonania, np. poprzez przesłanie sprawozdań/raportów z pracy zdalnej;
- odwołania polecenia wykonywania pracy zdalnej w przypadku jej niewykonywania przez pracownika w wyznaczonych godzinach pracy lub znacznego obniżenia efektywności wykonywanej pracy. W takich przypadkach pracownik miał być zobowiązany do wykonywania pracy w siedzibie pracodawcy.

¹⁴ W tym jeden nadal zatrudniony.

¹⁵ Zarządzenie nr 16/2020 Regionalnego Dyrektora z dnia 13 listopada 2020 r. Dalej: Regulamin pracy zdalnej.

Wszyscy pracownicy Wydziału WSI zapoznali się z ww. aktem, co potwierdzili oświadczeniem, którego wzór stanowił załącznik nr 3 do Regulaminu pracy zdalnej.

Wszyscy pracownicy Wydziału WSI świadczyli okresowo pracę zdalną. Zadania do wykonania zlecano poprzez Elektroniczny System Zarządzania Dokumentacją EZD, który zapewniał pracownikom dostęp do dokumentacji potrzebnej do wykonania tych zadań. Praca była nadzorowana poprzez ww. system oraz cotygodniowe sprawozdania pracowników przekazywane Naczelnikowi Wydziału WSI.

(akta kontroli str. 51-65, 547, 550-551, 555-557, 588-593)

3. W okresie objętym kontrolą Regionalna Dyrekcja nie otrzymała od podmiotów korzystających ze środowiska zgłoszeń, o których mowa w art. 11 ust. 1 i 2 ustawy szkodowej. Wystąpiły natomiast trzy przypadki złożenia przez podmioty korzystające ze środowiska wniosków, o których mowa w art. 13 ust. 2 i 2a ustawy szkodowej, o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych (bez uprzedniego zgłoszenia, spełniającego wymogi określone w art. 11 ust. 2 ww. ustawy):

- Wniosek z 2018 r. dotyczył szkody w powierzchni ziemi (w latach 2014–2017), a przedmiot działalności podmiotu korzystającego ze środowiska obejmował prowadzenie stacji paliw płynnych. Przed złożeniem wniosku do RDOŚ, wnioskodawca zlecił wykonanie oceny stanu środowiska gruntowo-wodnego.
- Wniosek z 2021 r. dotyczył szkody w chronionych siedliskach przyrodniczych (zaistniałej przed kwietniem 2021 r.), a podmiotem korzystającym ze środowiska było Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe¹⁶ – Nadleśnictwo Złoty Potok (Leśnictwo Dąbrowa i Leśnictwo Kamienna Góra). Działania podjęte w tej sprawie przedstawiono w pkt 5 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.
- Wniosek z 2017 r. (ponownie zarejestrowany w 2022 r.) dotyczył szkody w powierzchni ziemi (zaistniałej przed kwietniem 2014 r.), a przedmiot działalności podmiotu korzystającego ze środowiska obejmował prowadzenie magazynu paliw i rozpuszczalników w związku z produkcją samochodów. Przed złożeniem wniosku do RDOŚ wnioskodawca zlecił wykonanie badania zanieczyszczenia ziemi oraz sporządzono projekt instalacji do mechaniczno-biologicznej remediacji.

(akta kontroli str. 526-527, 545, 549, 558, 560, 988-989)

Ponadto, w okresie objętym kontrolą do Regionalnej Dyrekcji wpłynęło 80 zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku / szkody w środowisku złożonych, na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy szkodowej, przez inne podmioty niż korzystające ze środowiska (osoby i firmy prywatne, fundacje i stowarzyszenia, jednostki / organy administracji państwowej i samorządowej oraz posłów na Sejm RP). W 17 przypadkach zgłoszenia dotyczyły zagrożenia szkodą, w 23 przypadkach – szkody, w 40 przypadkach – obu tych sytuacji (takich komponentów przyrody jak: woda, powierzchnia ziemi, chronione gatunki, siedliska¹⁷). Miejsca zagrożenia szkodą / szkody obejmowały lokalizacje na terenie województwa śląskiego oraz pogranicza z województwem małopolskim (Bukowno). Informacje na temat czasu wystąpienia zagrożenia szkodą / szkody zamieszczono w 79 zgłoszeniach (od 2007 r. do 2022 r.), a dokumentację potwierdzającą ich wystąpienie załączono do 65 zgłoszeń.

(akta kontroli str. 528-543, 545, 549, 554)

¹⁶ Dalej: PGL LP.

¹⁷ W dwóch przypadkach nie wskazano zagrożonego komponentu środowiska.

W wyniku badania 13 spraw związanych z wpływem do RDOŚ zgłoszeń / wniosków o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych¹⁸ ustalono, że:

- Do oceny merytorycznej przystąpiono w 11 przypadkach do 14 dni, a w pozostałych przypadkach po 748 i 1558 dniach od wpływu zgłoszenia / wniosku¹⁹. Przeprowadzona przez RDOŚ analiza zgłoszeń pozwoliła na identyfikację szkody lub bezpośredniego zagrożenia szkodą (w tym lokalizację, rozmiar i potencjalne źródła), przy czym w 11 przypadkach pozwoliła na identyfikację podmiotów odpowiedzialnych za wystąpienie szkody / zagrożenia szkodą, a w dwóch – nie było to możliwe.
- W przypadku trzech wniosków o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych (złożonych na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy szkodowej przez podmioty korzystające ze środowiska), jedno postępowanie nie zostało zakończone²⁰ (od wpływu wniosku do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK²¹ upłynęło 1828 dni), a dwa postępowania zakończono wydaniem (po 84 i 279 dniach od wpływu wniosków) decyzji zawierających elementy określone w art. 13 ust. 3 ustawy szkodowej, zasięgając przedtem opinii właściwych organów²², zgodnie z art. 13 ust. 6 pkt 4 i 6 ustawy szkodowej. W jednym z ww. postępowań działania podjęto ze zwłoką, a w dwóch postępowaniach – nie zawiadomiono strony o niezłażwieniu sprawy w terminie, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.
- W przypadku pięciu zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku / szkody w środowisku – złożonych na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy szkodowej przez inne podmioty niż korzystające ze środowiska, uznanych przez RDOŚ za zgłoszenia uzasadnione – wydanie postanowienia o wszczęciu postępowania nastąpiło w czterech przypadkach do 15 dni, a w jednym przypadku, który opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*, po 752 dniach od wpływu zgłoszenia. W dwóch przypadkach, od wydania postanowienia o wszczęciu postępowania do wydania decyzji kończącej postępowanie (w objętej badaniem próbie były to decyzje o umorzeniu) upłynęło 136 i 1449 dni, a w trzech przypadkach postępowań niezakończonych (w tym dwóch zawieszonych na podstawie art. 24a ust. 1 ustawy szkodowej), czas procedowania od dnia wydania postanowienia o wszczęciu postępowania do zakończenia czynności kontrolnych NIK trwał 590, 941 i 1271 dni. W czterech postępowaniach nie dopełniono obowiązku zawiadomienia strony o niezłażwieniu sprawy w terminie, w dwóch postępowaniach wystąpiła zwłoka w podjęciu działań, a w dwóch innych – nie monitorowano czy ustala przesłanka zawieszenia postępowania, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

¹⁸ Dotyczących (w nawiasie udział badanych w złożonych wnioskach/zgłoszeniach danego rodzaju): trzech wniosków o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych, złożonych przez podmioty korzystające ze środowiska, na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy szkodowej (100,0%); pięciu zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku / szkody w środowisku, złożonych przez inne podmioty niż korzystające ze środowiska, na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy szkodowej, uznanych przez RDOŚ za zgłoszenia uzasadnione (10,2%); pięciu zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku / szkody w środowisku, złożonych przez inne podmioty niż korzystające ze środowiska, na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy szkodowej, uznanych przez RDOŚ za zgłoszenia nieuzasadnione (16,1%).

¹⁹ Jako datę przystąpienia do oceny merytorycznej przyjęto datę dekretacji na pracownika Wydziału WSI.

²⁰ Postępowanie zawieszono 4 listopada 2022 r. na wniosek strony.

²¹ 2 grudnia 2022 r.

²² Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (WSI.511.2.2018.SA) i Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach (WSI.511.1.2021.TK/MB1).

- W przypadku pięciu zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkoda w środowisku / szkody w środowisku – złożonych na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy szkodowej przez inne podmioty niż korzystające ze środowiska, uznanych przez RDOŚ za zgłoszenia nieuzasadnione – odmowa wszczęcia postępowania nastąpiła, zgodnie z art. 24 ust. 7 ustawy szkodowej, w drodze postanowienia, w którym zawarto pouczenie o prawie do wniesienia zażalenia, stosownie do art. 141 ustawy kpa. Zażalenie wniesiono w jednym przypadku, a RDOŚ przekazała je, stosownie do art. 127 § 2 w zw. z art. 144 ustawy kpa i art. 7a ustawy szkodowej, do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska²³. Okres od wpływu zgłoszenia do wydania postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania wyniósł w trzech przypadkach od 15 do 22 dni, a w pozostałych przypadkach 35 i 107 dni, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Ustalenia, dotyczące realizacji obowiązku wprowadzania danych dotyczących objętych badaniem zgłoszeń do Rejestru Szkód, przedstawiono w pkt 8 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 659-1101, 1138-1141, 1227-1230)

Jak wyjaśnił pełniący obowiązki Zastępcy Regionalnego Dyrektora, kontrola RDOŚ nad prawidłowością prowadzonych działań naprawczych polegała na zweryfikowaniu poprawności przedłożonej przez podmiot korzystający ze środowiska dokumentacji powykonawczej z przeprowadzonych działań naprawczych w odniesieniu do wydanej decyzji. Dodał, iż kontroli nie przeprowadzono ze względu na brak konieczności przeprowadzania tego typu działań.

Spośród dwóch przypadków występujących w objętej badaniem próbie, w których podmiot korzystający ze środowiska był zobowiązany do przeprowadzenia działań naprawczych:

- w pierwszym przypadku decyzję na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 2 ustawy szkodowej wydano 21 czerwca 2018 r. (dotyczyła szkody w powierzchni ziemi, na skutek działalności podmiotu prowadzącego stację paliw). Podmiot korzystający ze środowiska terminowo przekazał do RDOŚ (27 lipca 2018 r.) dokumentację potwierdzającą przeprowadzenie remediacji oraz wyniki badań laboratoryjnych prób ziemi, potwierdzających osiągnięcie założonego celu ekologicznego. Była to jedyna informacja o zakończeniu działań naprawczych / zapobiegawczych, która wpłynęła do RDOŚ w okresie objętym kontrolą. W związku z jej wpływem wprowadzono odpowiednie dane do Rejestru Szkód, zgodnie z wymogami określonymi w art. 26 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy szkodowej. Pismem z dnia 13 sierpnia 2018 r. Zastępca Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach poinformował o braku uwag do przedłożonej dokumentacji;
- w drugim przypadku decyzję na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 1 ustawy szkodowej wydano 5 lipca 2022 r. (dotyczyła szkody w chronionych siedliskach przyrodniczych na skutek działań – wycinki drzew i pozyskania drewna – prowadzonych przez PGL LP Nadleśnictwo Żłoty Potok). Do dnia zakończenia

²³ Dalej: Generalny Dyrektor.

Zażalenie wniosła Gmina Gorzyce. Generalny Dyrektor uchylił w całości zaskarżone postanowienie i orzekł o wszczęciu postępowania przed organem pierwszej instancji. Następnie jeden z przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie objętym zgłoszeniem złożył do Generalnego Dyrektora skargę na jego postanowienie z żądaniem uchylenia tego postanowienia i oddalenia zażalenia Gminy Gorzyce. Generalny Dyrektor skierował do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie odpowiedź na skargę przedsiębiorcy, wnosząc o jej oddalenie. RDOŚ, do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK, nie otrzymał informacji o zakończeniu tej sprawy.

kontroli NIK nie upłynęły określone w niej terminy na zakończenie działań naprawczych oraz na przedłożenie do RDOŚ pierwszego raportu z realizacji tych działań. Upłynął natomiast termin (30 sierpnia 2022 r.) na wskazanie drzewostanów referencyjnych, wraz z ich stosownym oznaczeniem w Systemie Informacyjnym Lasów (pkt II ppkt 2 lit. i decyzji). RDOŚ zwróciła się do Nadleśniczego Nadleśnictwa Złoty Potok pismem z dnia 23 września 2022 r. o informację w tym zakresie, a odpowiedź o realizacji ww. obowiązku uzyskała pismem z dnia 30 września 2022 r.

(akta kontroli str. 120, 123, 547, 550, 565, 569, 660-661, 746-977, 1102-1103, 1108, 1111, 1113-1118, 1120, 1123)

4. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki prowadzenia działań zapobiegawczych / naprawczych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach na podstawie art. 16 ustawy szkodowej.

W zgłoszeniach o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku / szkody w środowisku złożonych, na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy szkodowej, przez inne podmioty niż korzystające ze środowiska, w trzech (3,8%) przypadkach²⁴ zwrócono się do RDOŚ o niezwłoczne podjęcie działań na podstawie art. 16 pkt 2 ustawy szkodowej, z uwagi na zagrożenie dla zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku. RDOŚ wszczęła w tych przypadkach postępowania na podstawie art. 24 ust. 5 ustawy szkodowej (do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK nie zostały one zakończone), w tym w dwóch przypadkach, z uwagi na zaleganie odpadów w miejscach nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, zawiesił postępowania zgodnie z art. 24a ust. 1 ustawy szkodowej.

Jak wyjaśniła Regionalna Dyrektor: „W przypadku postępowań o znaku WSI.512.13.2019 oraz WSI.512.6.2021 Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach (...) nie mógł podjąć działań zapobiegawczych ani naprawczych ze względu na zaleganie odpadów na terenie objętym zgłoszeniem. Zgodnie z art. 24a ust. 2 z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (...) postępowanie zostało zawieszono. Trzecia sprawa prowadzona pod sygnaturą WSI.512.14.2022 została zgłoszona RDOŚ 8 czerwca br. RDOŚ jest na etapie identyfikacji podmiotu korzystającego ze środowiska. Zgłaszający powołując się w zgłoszeniu na art. 16 ustawy szkodowej nie wskazał na czym polega zagrożenie dla zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku. Nie zostało wykazane czy którakolwiek z tych dwóch przesłanek faktycznie zachodzi. Nie przekazano dokumentacji, która mogłaby poświadczyć jaka jest skala zanieczyszczenia oraz jakie niesie za sobą skutki. RDOŚ jest aktualnie na etapie rozeznawania powyższego”.

(akta kontroli str. 120, 123-124, 143, 145, 544, 547-548, 551, 565, 570, 604-658, 1107-1110)

5. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki nałożenia w drodze decyzji przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach na podmiot korzystający ze środowiska obowiązku wykonywania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi, pomiarów zawartości substancji w wodzie lub monitoringu przyrodniczego różnorodności biologicznej i krajobrazowej, na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy szkodowej, tj. w sytuacji gdy występuje bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku.

(akta kontroli str. 120-121, 124, 143-144, 146, 1111, 1120, 1124, 1127-1137)

²⁴ Zgłaszającymi byli przedstawiciele: miast na prawach powiatu Żory i Dąbrowa Górnicza oraz Gminy Lelów.

6. W okresie objętym kontrolą wystąpił jeden przypadek skorzystania przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z uprawnienia określonego w art. 20 ust. 5 ustawy szkodowej, tj. wykonania monitoringu przyrodniczego różnorodności biologicznej i krajobrazowej, w celu potwierdzenia występowania bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku.

W kwietniu 2021 r. do RDOŚ wpłynęły bowiem zgłoszenia od osób fizycznych, wskazujące na możliwość wystąpienia szkody w środowisku w chronionych siedliskach przyrody w wyniku wycinki drzew w Ostoji Złotopotockiej objętej statusem Natura 2000. Wycinka była dokonywana przez PGL LP Nadleśnictwo Złoty Potok w Leśnictwie Dąbrowa i Leśnictwie Kamienna Góra. Po przeprowadzeniu weryfikacji zgłoszenia (w tym oględzin na miejscu) i wezwaniu PGL LP Nadleśnictwa Złoty Potok do wstrzymania wycinki drzew, w dniu 7 maja 2021 r., stosownie do art. 24 ust. 5 ustawy szkodowej, wszczęto z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji nakładającej na podmiot korzystający ze środowiska obowiązek przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy szkodowej.

W ramach tego postępowania zlecono wykonanie ekspertyzy pn. *Aktualizacja stanu ochrony wybranych siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 Ostoja Złotopotocka PLH240020*, w celu ustalenia czy i w jakim zakresie doszło do zniszczeń w chronionych siedliskach przyrodniczych. Ze sporządzonego opracowania wynikało, że w wyniku prowadzonej gospodarki leśnej nastąpiło zauważalne pogorszenie stanu ochrony siedlisk przyrodniczych²⁵ oraz że doszło do wystąpienia szkody w środowisku. W opracowaniu wskazano na konieczność podjęcia działań w zakresie minimalizacji negatywnego wpływu oraz naprawy zaistniałych szkód.

W dniu 25 sierpnia 2021 r., na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy szkodowej, wezwano Nadleśniczego Nadleśnictwa Złoty Potok do przedłożenia wniosku, o którym mowa w art. 13 ust. 2 ustawy szkodowej, o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych w odniesieniu do szkody w środowisku w chronionych siedliskach przyrodniczych. W dniu 29 września 2021 r. złożono wniosek, który, jak wskazała RDOŚ, nie spełniał wymogów określonych w art. 13 ust. 2 ustawy szkodowej. Na wezwania RDOŚ o usunięcie braków wniosek złożono ponownie 22 listopada 2021 r. i uzupełniono go pismem z 21 stycznia 2022 r.

W RDOŚ sporządzono projekt decyzji uzgadniającej warunki przeprowadzenia działań naprawczych w odniesieniu do szkody w środowisku w chronionych siedliskach przyrodniczych, powstałej w wyniku wycinki drzew i pozyskania drewna w obrębie siedlisk leśnych i naskalnych w Leśnictwie Dąbrowa oraz Leśnictwie Kamienna Góra (Nadleśnictwo Złoty Potok), w granicach obszaru Natura 2000 Ostoja Złotopotocka PLH240020. Zgodnie z wymogiem określonym w art. 13 ust. 6 pkt 4 ustawy szkodowej, RDOŚ zasięgnęła opinii Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach w zakresie warunków przeprowadzenia działań naprawczych zawartych w projekcie decyzji (organ ten dwukrotnie zaopiniował pozytywnie otrzymany projekt decyzji, z wyjątkiem pkt II ppkt 2²⁶).

Po uzyskaniu pozytywnej opinii tego organu, w dniu 5 lipca 2022 r. została wydana, na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 1 ustawy szkodowej, decyzja uzgadniająca warunki

²⁵ 8210 wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilla caulescens*, 9110 kwaśne buczyny, 9130 żyzne buczyny, 9150 ciepłolubne buczyny storczykowe. Wyżej wymienione kody typu siedliska przyrodniczego zastosowano wg poradnika pt. "Podręcznik interpretacji siedlisk przyrodniczych" wydanego przez Komisję Europejską w 2003 r.

²⁶ Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach prezentował odmienne od RDOŚ stanowisko, iż w zaproponowanych wydzieleniach nie znajdują się siedliska 9150 ciepłolubne buczyny storczykowe (*Cephalanthero-Fagenion*). Ostatecznie projekt decyzji pozytywnie zaopiniował w czerwcu 2022 r.

przeprowadzenia działań naprawczych. Wcześniej w dniu 7 maja 2021 r., stosownie do art. 24 ust. 5 ustawy szkodowej, wszczęto postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji nakładającej na podmiot korzystający ze środowiska obowiązek przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy szkodowej. Ostatecznie nie wydano decyzji na podstawie tego przepisu, gdyż stanowi on, że organ ochrony środowiska nakłada obowiązek przeprowadzenia działań w drodze decyzji, jeżeli podmiot korzystający ze środowiska nie przedłożył wniosku o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych zgodnie z wezwaniem, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy szkodowej. W niniejszym postępowaniu PGL LP Nadleśnictwo Złoty Potok taki wniosek złożyło i w związku z tym w dniu 19 sierpnia 2022 r. umorzono (jako bezprzedmiotowe) postępowanie wszczęte z urzędu w dniu 7 maja 2021 r., a decyzję z 5 lipca 2022 r. wydano w postępowaniu wszczętym na wniosek.

W toku kontroli NIK, Dyrektor Regionalna podała, że wystąpi do podmiotu korzystającego ze środowiska o zwrot kosztów poniesionych na ww. ekspertyzę (10,0 tys. zł), po uzyskaniu od niego informacji określonych w piśmie z 23 września 2022 r. (ich zakres przedstawiono w pkt 3 niniejszego wystąpienia pokontrolnego). Ostatecznie jednak poinformowała, że tego nie robi, gdyż nie ma podstawy prawnej do żądania zwrotu kosztów. Przypadki, w których organ ochrony środowiska żąda zwrotu poniesionych kosztów, zostały określone w art. 23 ust. 1 i 1a ustawy szkodowej²⁷. W przepisach tych wskazano przypadki, o których mowa w art. 16 ustawy szkodowej²⁸ oraz przypadek gdy decyzja, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy szkodowej²⁹ stanie się ostateczna. Nie wskazano natomiast przypadku wydania decyzji, o której mowa w art. 13 ust. 3 ustawy szkodowej³⁰.

(akta kontroli str. 124, 146, 430-453, 466-469, 558, 560-563)

7. Wniosek w sprawie zamówienia publicznego na wykonanie ekspertyzy pn. *Aktualizacja stanu ochrony wybranych siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 Ostoja Złotopotocka PLH240020* został sporządzony według wzoru określonego w załączniku nr 9 do *Regulaminu udzielania zamówień publicznych w RDOŚ w Katowicach*³¹. Zamówienie to zostało udzielone w trybie z wolnej ręki³², w związku z zaistnieniem okoliczności określonych w art. 214 ust. 1 pkt 5 ustawy pzp, tj. wyjątkowej sytuacji niewynikającej z przyczyn leżących po stronie zamawiającego, której nie mógł on przewidzieć oraz wymaganego natychmiastowego wykonania zamówienia, w sytuacji gdy nie można zachować terminów określonych dla innych trybów udzielenia zamówienia. Stosownie do art. 217 ust. 1 ustawy pzp, wraz

²⁷ Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy szkodowej, w przypadkach, o których mowa w art. 16, organ ochrony środowiska żąda od podmiotu korzystającego ze środowiska zwrotu poniesionych przez siebie kosztów przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych. Zgodnie z art. 23 ust. 1a ustawy szkodowej, W przypadku gdy decyzja, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 2, stanie się ostateczna, organ ochrony środowiska żąda od podmiotu korzystającego ze środowiska albo, w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 2, od podmiotu korzystającego ze środowiska lub władającego powierzchnią ziemi – zwrotu poniesionych przez siebie kosztów, o których mowa w art. 21 pkt 1 i 2.

²⁸ Art. 16 ustawy szkodowej stanowi, że organ ochrony środowiska podejmuje działania zapobiegawcze lub naprawcze, jeżeli:

1) podmiot korzystający ze środowiska nie może zostać zidentyfikowany lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego, lub egzekucja okazała się bezskuteczna;
2) z uwagi na zagrożenie dla zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku, konieczne jest niezwłoczne podjęcie tych działań.

²⁹ W myśl art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy szkodowej, jeżeli nie przedłożono wniosku o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych zgodnie z wezwaniem, organ ochrony środowiska w drodze decyzji, nakłada obowiązek przeprowadzenia działań.

³⁰ W myśl art. 13 ust. 1-3 ustawy szkodowej jest to decyzja uzgadniająca warunki przeprowadzenia działań naprawczych przedstawione przez podmiot korzystający ze środowiska w stosownym wniosku.

³¹ Zarządzenie nr 1/2021 Regionalnego Dyrektora z dnia 19 stycznia 2021 r.

³² Przy udzieleniu zamówienia zastosowano tryb ustawowy, w związku z tym, że łączna wartość wydatków na ekspertyzy przyrodnicze w 2021 r. przekroczyła 130,0 tys. zł.

z zaproszeniem do negocjacji, przekazano wykonawcy informacje niezbędne do przeprowadzenia postępowania (wzór umowy, wzór protokołu z negocjacji). Zgodnie z art. 71 ust. 1 ustawy pzp, w dniu 8 czerwca 2021 r. sporządzono protokół postępowania.

Umowa z wykonawcą, z którym przeprowadzono negocjacje, została zawarta 27 maja 2021 r. na kwotę uzgodnioną w toku negocjacji (10,0 tys. zł brutto). Po odbiorze opracowania, w dniu 27 lipca 2021 r. zapłacono wykonawcy (z budżetu RDOŚ) wynagrodzenie w wysokości ustalonej w ww. umowie.

Ogłoszenie o wyniku postępowania zostało zamieszczone w Biuletynie Zamówień Publicznych 9 czerwca 2021 r., a ogłoszenie o wykonaniu umowy – 13 lipca 2021 r., czym spełniono wymogi określone w art. 267 ust. 2 pkt 3 i 8 ustawy pzp.

(akta kontroli str. 125, 454- 465, 522)

8. W okresie objętym kontrolą (do 30 września 2022 r.) w Regionalnej Dyrekcji wprowadzono do Rejestru Szkód dane dotyczące 50 spraw, z tego dziewięć w 2018 r., 11 w 2019 r., siedem w 2020 r., osiem w 2021 r. oraz 15 w 2022 r.

(akta kontroli str. 470)

Zadanie wprowadzania danych do Rejestru Szkód powierzono pięciu pracownikom Wydziału WSI, z których, jak wyjaśniła Regionalna Dyrektor, dwóch zostało przeszkolonych przez byłego Naczelnika tej komórki organizacyjnej, a następnie jeden z nich przeszkolił pozostałych, nowoprzyjętych pracowników. Jak wyjaśniła Dyrektor Regionalna, w RDOŚ nie obowiązywały w tym zakresie wewnętrzne regulacje, nie otrzymała również żadnych wytycznych z zewnątrz.

(akta kontroli str. 475-476, 485-486)

W wyniku badania 10 spraw³³ (20,0%) wprowadzonych w Regionalnej Dyrekcji do Rejestru Szkód w powyższym okresie ustalono, że wprowadzono dane, o których mowa w art. 25 ust. 1 i art. 26a ust. 2 ustawy szkodowej, jednakże dane te były niekompletne, w świetle wymogów określonych w § 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie rejestru szkód w środowisku³⁴, bądź niezgodne ze zgromadzoną dokumentacją, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Ponadto ustalono, że do czasu kontroli NIK, do Rejestru Szkód nie zostały wprowadzone dane z dwóch zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą / szkody w środowisku, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 486, 491-505)

9. W okresie objętym kontrolą (do 30 września 2022 r) zawieszono 15 postępowań wszczętych na podstawie art. 24 ust. 5 ustawy szkodowej (w tym okresie nie zostały one podjęte), z tego dwa w 2018 r., cztery w 2019 r., jedno w 2020 r., cztery w 2021 r. i cztery – w 2022 r. W wyniku badania pięciu z nich (33,3%) ustalono, że:

- we wszystkich przypadkach przyczyną zawieszenia był zaleganie odpadów w miejscach nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, tj. przesłanka określona w art. 24a ust. 1 ustawy szkodowej;

³³ W tym pięć spraw, które zostały objęte badaniem przedstawionym w pkt 3 niniejszego wystąpienia oraz pięć spraw wybranych losowo.

³⁴ Dz.U. poz. 1398. Dalej: rozporządzenie w sprawie rejestru.

- w żadnym przypadku nie zaistniała przesłanka do podjęcia zawieszonych postępowań, określona w art. 24a ust. 2 ustawy szkodowej, tj. powzięcie przez organ ochrony środowiska informacji o usunięciu odpadów;
- w czterech przypadkach nie monitorowano na bieżąco czy ustała przesłanka zawieszenia postępowań, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 125-127, 506-511, 546, 549, 564, 568)

10. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki wpływu do RDOŚ informacji, o których mowa w art. 27 ustawy szkodowej, o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku, które zostały spowodowane przez podmiot korzystający ze środowiska działający na terytorium państwa członkowskiego Unii Europejskiej (innego niż Polska).

(akta kontroli str. 121, 127)

11. Pełniący obowiązki Zastępcy Regionalnego Dyrektora poinformował, że: *„RDOŚ w ramach prowadzonych postępowań współpracuje z licznymi podmiotami publicznymi. RDOŚ zwraca się do innych podmiotów w celu uzyskania informacji na temat stanu środowiska naturalnego lub pozwoleń i decyzji posiadanych przez podmioty wskazane jako podmioty korzystające ze środowiska. Współpraca ta dotyczy najczęściej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach i samorządów na poziomie zarówno województwa, jak i powiatów oraz gmin. RDOŚ współpracuje także w zakresie zbierania dokumentacji dowodowej z policją, prokuraturą, strażą pożarną oraz samorządami. W przypadku jeżeli w trakcie postępowania RDOŚ powziął informację, że inny podmiot (także firmy, organizacje rządowe i pozarządowe) mogą być w posiadaniu informacji lub dokumentacji istotnych dla sprawy, zwraca się do niego z prośbą o ich przekazanie. RDOŚ, wydając decyzję uzgadniającą warunki przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, zasięga opinii w zakresie tych warunków zawartych w projekcie tej decyzji wyszczególnionych w ustawie szkodowej podmiotów (...) Powyższe działania skutkują pozyskaniem informacji i dowodów istotnych dla prowadzenia konkretnych postępowań co przyczynia się do dokładnego rozeznania spraw i wydania właściwych decyzji”*.

Spośród pięciu objętych badaniem zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku / szkody w środowisku, złożonych na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy szkodowej przez inne podmioty niż korzystające ze środowiska i uznanych przez RDOŚ za uzasadnione (wyniki badania przedstawiono w pkt 2 niniejszego wystąpienia pokontrolnego), RDOŚ w czterech przypadkach współpracowała z jednostkami: samorządów terytorialnych, Inspekcji Ochrony Środowiska, Państwowej Straży Pożarnej, Prokuratury lub Policji bądź z Centralnym Biurem Antykorupcyjnym.

Jak podano w pkt 3 i 9 niniejszego wystąpienia pokontrolnego, wystąpiły jednak przypadki zwłoki w podejmowaniu działań w celu uzyskania od organów / jednostek państwowych i samorządowych informacji istotnych dla danej sprawy oraz przypadki braku bieżącego monitorowania (wykonywanego poprzez uzyskiwanie informacji od samorządów terytorialnych) występowania przesłanki zawieszenia postępowania (zaleganie odpadów), co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 121, 127-128, 660-667, 695-696, 706-707, 715-717, 729-730, 746-751, 899-904, 978-983, 1002-1009, 1019-1023, 1033-1039, 1062-1067, 1076-1081)

12. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki spraw skierowanych do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach, na podstawie art. 187 ust. 1a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska³⁵, o uzgodnienie wysokości zabezpieczenia roszczeń z tytułu wystąpienia szkód w środowisku.

(akta kontroli str. 143, 145, 558, 561)

13. Odnosząc się do posiadanego rozeznania co do działalności stwarzających ryzyko szkody w środowisku na terenie właściwości RDOŚ, Regionalna Dyrektor wyjaśniła: *„Przepisy prawne nie obligują podmiotów prowadzących działalności stwarzające ryzyko szkody w środowisku (art. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie) do przekazania informacji o planowanych działalnościach do RDOŚ. Tym samym RDOŚ nie jest zobligowany do przewidywania skutków takich działalności, inicjowania postępowań związanych z ustalaniem działań zapobiegawczych lub naprawczych oraz współpracy z organami ochrony środowiska w tym zakresie”.*

(akta kontroli str. 143, 145, str. 1108, 1111)

14. W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki zawiadomienia organów ścigania o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 28 i 29 ustawy szkodowej, gdyż, jak wyjaśniła Dyrektor Regionalna, nie zaistniała sytuacja uzasadniająca dokonanie takiego zgłoszenia.

(akta kontroli str. 143, 145, 565, 569)

15. W okresie objętym kontrolą do RDOŚ wpłynęły trzy skargi, w tym jedna dotyczyła zagrożenia szkodą w środowisku (erozja gleby wskutek wycinki lasów)³⁶. Skarga ta wpłynęła do Generalnego Dyrektora 20 lipca 2021 r., który przekazał ją do RDOŚ 21 lipca 2021 r. z poleceniem ustosunkowania się do zarzutów przedstawionych w skardze do 29 lipca 2021 r.³⁷ RDOŚ wykonała polecenie w wyznaczonym terminie. W zawiadomieniu o sposobie załatwienia skargi z 13 sierpnia 2021 r. Generalny Dyrektor uznał ją za bezzasadną.

W okresie objętym kontrolą do RDOŚ wpłynęło pięć petycji, w tym trzy dotyczyły zagrożeń szkodą w środowisku³⁸. Petycję z 2019 r. (w odniesieniu do kwestii wydania decyzji nakazującej usunięcie odpadów) RDOŚ rozpatrzyła w terminie określonym w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach³⁹ i zgodnie z art. 13 ust. 1 tej ustawy, zawiadomiła podmiot wnoszący petycję o sposobie jej załatwienia wraz z uzasadnieniem, za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji zamieszczono skan petycji i wymagane informacje, stosownie do art. 8 ust. 1 ww. ustawy. W pozostałym zakresie⁴⁰ petycję z 28 lutego 2019 r., jak i pozostałe dwie petycje⁴¹ RDOŚ przekazała, w terminie określonym w art. 6 ust. 1 ww. ustawy, do rozpatrzenia właściwym organom.

(akta kontroli str. 144, 147-226)

16. W Regionalnej Dyrekcji prowadzono działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom korupcyjnym. W okresie objętym kontrolą obowiązywały w tym zakresie

³⁵ Dz.U. z 2021 r. poz. 1973, ze zm.

³⁶ Pozostałe skargi dotyczyły: dopuszczenia wnioskodawcy do postępowania na prawach strony w sprawie wydania decyzji środowiskowej dla rozbudowy układu drogowego wraz z budową linii tramwajowej oraz poparcia wniosku do Wojewody Śląskiego w sprawie wszczęcia z urzędu postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności zezwolenia na budowę domu wydanego przez Starostę Żywieckiego.

³⁷ W tym samym dniu skarga wpłynęła bezpośrednio do RDOŚ.

³⁸ Pozostałe dwie dotyczyły umieszczenia ekranów dźwiękochłonnych.

³⁹ Dz.U. z 2018 r. poz. 870.

⁴⁰ Kontroli Wójta Gminy Ożarówice w sprawie nakazu usunięcia odpadów

⁴¹ Petycja z 2021 r. dotycząca przebiegu drogi ekspresowej S11 na wysokości miasta Lubliniec oraz petycja z 2022 r. w sprawie budowy wytwórni mieszanek mineralno-asfaltowych w Kornicach.

zarówno zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach⁴², jak i zarządzenia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska⁴³.

W okresie objętym kontrolą, Regionalna Dyrektor otrzymała jedno zgłoszenie o zachowaniu o znamionach korupcji (pozostawienie w siedzibie RDOŚ przez niezidentyfikowanego mężczyznę trzech koszy podarunkowych). Postępowanie przeprowadzono zgodnie z § 6 zarządzenia 32/2013. Pracownik RDOŚ, który był świadkiem zdarzenia sporządził w tym samym dniu (25 kwietnia 2019 r.) notatkę służbową i przekazał ją do przełożonych. Wiadomość o zdarzeniu przekazano telefonicznie do Delegatury Centralnego Biura Antykorupcyjnego w Katowicach i uzyskano zalecenie zgłoszenia tej sprawy właściwym organom ścigania. W związku z tym, 26 kwietnia 2019 r. sprawę zgłoszono Policji. W dniu 29 maja 2019 r. Policja wydała postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia z uwagi na brak znamion czynu zabronionego.

W okresie objętym kontrolą Regionalna Dyrektor przekazała Generalnemu Dyrektorowi wymagane roczne sprawozdania o zagrożeniach korupcyjnych lub zachowaniach o znamionach korupcji w terminach określonych w § 9 ust. 2 zarządzenia nr 19 z 2016 r. oraz § 11 zarządzenia nr 11 z 2019 r.

Zgodnie z § 7 zarządzenia nr 18/2019, prowadzony był *Rejestr informacji o zagrożeniach korupcyjnych oraz o zachowaniach o znamionach korupcji w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska*.

W 2021 r. pracownicy RDOŚ wzięli udział w antykorupcyjnym szkoleniu e-learningowym pn. *Przeciwdziałanie korupcji*. Dodatkowo, każdy z pracowników został zobowiązany do zapoznania się z *Poradnikiem antykorupcyjnym dla urzędników* i potwierdzenia tego faktu w drodze oświadczenia.

(akta kontroli str. 66-119, 121-122, 128-129, 133-142, 547, 549-550, 573-593)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W przypadku sześciu z 13 (46,2%) spraw (objętych badaniami przedstawionymi w pkt 3 wystąpienia pokontrolnego) wystąpiła zwłoka w podejmowaniu działań, czym naruszono art. 35 § 1 ustawy kpa. I tak:

a. W trzech z 10 (30,0%) objętych badaniem przypadków wystąpiła zwłoka w rozpatrzeniu zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku / szkody w środowisku – złożonych na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy szkodowej przez inne podmioty niż korzystające ze środowiska. Stosowne postanowienia wydano po 35 i 107 dniach (postanowienia o odmowie wszczęcia postępowania w sprawach odpowiednio WSI.512.3.2019.TK. i WSI.512.4.2018.MB) oraz po 752 dniach (postanowienie o wszczęciu postępowania w sprawie WSI.512.3.2022.MS2) od wpływu zgłoszenia.

(akta kontroli str. 660-705, 1076-1101, 1141, 1440-1462)

Odnosnie zwłoki w wydaniu postanowień o odmowie wszczęcia postępowania Regionalna Dyrektor wyjaśniła: „*W przypadku postępowania WSI.512.4.2018.MB*

⁴² 1) nr 32/2013 z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie zapobiegania zagrożeniom korupcyjnym, konfliktom interesów, naruszaniu zasad służby cywilnej oraz zasad etyki korpusu służby cywilnej w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, dalej: zarządzenie 32/2013; 2) nr 18/2019 z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie przeciwdziałania korupcji, konfliktom interesów, naruszaniu zasad służby cywilnej oraz zasad etyki korpusu służby cywilnej w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, dalej: zarządzenie 18/2019.

⁴³ 1) nr 19 z dnia 20 listopada 2016 r. w sprawie zasad prowadzenia polityki antykorupcyjnej w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, dalej: zarządzenie nr 19 z 2016 r.; 2) nr 11 z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie przeciwdziałania korupcji w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i w regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska, dalej: zarządzenie nr 11 z 2019 r.; 3) nr 1 z dnia 19 maja 2021 r. w sprawie przeciwdziałania korupcji w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i w regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska.

obszerna dokumentacja wymagała dogłębnej analizy w celu podjęcia decyzji o wszczęciu bądź odmowie wszczęcia postępowania, gdyż przedstawiona sytuacja była niejednoznaczna. W przypadku postępowania WSI.512.3.2019.TK ówczesny Naczelnik Wydziału Zapobiegania i Naprawy Szkód w Środowisku oraz Informacji o Środowisku i Zarządzania Środowiskiem przekazał sprawę do prowadzenia pracownikowi wydziału po 14 dniach od wpływu zgłoszenia z nieznanymi przyczynami. Miało to wpływ na opóźnienie wydania postanowienia w sprawie. Nie ma możliwości powzięcia informacji o przyczynie takiego stanu rzeczy, gdyż osoba ta nie jest już zatrudniona w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska”.

NIK zwraca uwagę, że zakres informacji przedstawionych w złożonych zgłoszeniach nie uzasadniał potrzeby ich analizowania przez okres dłuższy niż miesiąc w jednym przypadku i trzy miesiące w drugim przypadku. Przed wydaniem ww. postanowień nie występowało do innych podmiotów o uzyskanie dodatkowych lub potwierdzenie posiadanych informacji, co mogłoby wpłynąć na wydłużenie czasu potrzebnego na analizę zgromadzonego materiału.

Odnosnie zwłoki w wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania Regionalna Dyrektor wyjaśniła: „...osoba rozpatrująca pierwotnie wniosek uznała go prawdopodobnie za bezzasadny. Na skutek zmian kadrowych dokonujących się w Wydziale na początku bieżącego roku, wniosek został ponownie rozpatrzony i zdecydowano o wszczęciu postępowania...”. NIK zwraca uwagę, że w razie uznania zgłoszenia za bezzasadne należało wydać postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, co w tym przypadku nie nastąpiło.

(akta kontroli str. 564-565, 568, 1108, 1111, 1463, 1466)

b. W trzech z ośmiu (37,5%) objętych badaniem postępowań w sprawie wydania decyzji uzgadniającej warunki przeprowadzenia działań naprawczych (pierwszy z nw. przypadków) lub decyzji nakładającej obowiązek ich przeprowadzenia (drugi i trzeci z nw. przypadków), wystąpiła zwłoka w podjęciu następujących działań:

- w postępowaniu WSI.511.2.2022.MB (zawieszonym) od wpływu wniosku o uzgodnienie warunków przeprowadzenia działań naprawczych (złożonego na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy szkodowej przez podmiot korzystający ze środowiska) do podjęcia pierwszej czynności (sporządzenie pisma do wnioskodawcy z zapytaniem czy wniosek nadal jest aktualny) upłynęło 1595 dni;
- w postępowaniu WSI.512.7.2018.TK/MS2 (zakończonym) działania w celu uzyskania od Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach⁴⁴ informacji czy przeprowadził on badania zanieczyszczenia ziemi, podjęto 16 czerwca 2020 r., tj. po 645 dniach od uzyskania 10 września 2018 r. informacji od jednostki Prokuratury o zamiarze ich zlecenia WIOŚ. W rezultacie RDOŚ dopiero 17 lipca 2020 r. uzyskała od WIOŚ wyniki tych badań⁴⁵;
- w postępowaniu WSI.512.5.2020.TK/MB1 (w toku) od uzyskania informacji o wynikach kontroli przeprowadzonej przez WIOŚ do sporządzenia kolejnych pism w sprawie upłynęło 399 dni.

(akta kontroli str. 660-661, 978-1018, 1033-1061, 1138-1140, 1227-1315, 1334-1402)

Regionalna Dyrektor, jako przyczyny występowania zwłoki w podejmowaniu działań w ramach ww. postępowań, wskazała: reorganizację Wydziału WSI, braki kadrowe i zmianę na stanowisku Naczelnika tej komórki organizacyjnej, jak również uzależnienie czynności podejmowanych przez RDOŚ od ustaleń i chęci współpracy

⁴⁴ Dalej: WIOŚ.

⁴⁵ Próbkę pobrano 3 czerwca, a badania wykonano w dniach od 16 do 19 czerwca 2020 r.

innych organów. NIK zwraca uwagę, że RDOŚ winna na bieżąco monitorować działania innych organów w zakresie prowadzonych przez RDOŚ postępowań, w celu pozyskiwania niezbędnych informacji i możliwie jak najszybszego załatwienia prowadzonych spraw.

(akta kontroli str. 1108, 1111-1112, 1121, 1124, 1463-64, 1466-1467)

2. W przypadku sześciu⁴⁶ z ośmiu (75,0%) postępowań (objętych badaniami przedstawionymi w pkt 3 wystąpienia pokontrolnego) nie dopełniono obowiązku określonego w art. 36 § 1 ustawy kpa, zawiadomienia strony o niezakończonym w terminie.

(akta kontroli str. 1138-1141)

Regionalna Dyrektor wyjaśniła, że przyczyną powyższego były „...uchybień w nadzorze nad prowadzonymi postępowaniami przez Naczelnika Wydziału, wynikające np. z absencji pracowników, która to wpłynęła na brak komunikacji pomiędzy nieobecny pracownik, a nadzorującym jego pracę. Stwierdzone m.in. w tym zakresie nieprawidłowości zostały zidentyfikowane przez kierownictwo RDOŚ (...) Wskutek powyższego Naczelnik złożył wypowiedzenie, a w Wydziale wprowadzono działania naprawcze”.

(akta kontroli str. 1595, 1597)

Odnosnie do nieprawidłowości przedstawionych w pkt 1 i 2 NIK zwraca uwagę, że braki kadrowe i reorganizacja Wydziału WSI nie stanowią okoliczności uzasadniających przewlekły sposób prowadzenia spraw przez organ ochrony środowiska. Obowiązkiem organów państwowych jest organizowanie pracy oraz zabezpieczanie zasobów, zapewniające sprawne realizowanie powierzonych im zadań.

3. W dwóch z trzech (66,7%) oraz w czterech z pięciu (80,0%) postępowań zawieszonych (objętych badaniami przedstawionymi odpowiednio w pkt 3 oraz w pkt 9 wystąpienia pokontrolnego) RDOŚ nie monitorowała na bieżąco czy ustala przesłanka zawieszenia postępowania, co nie spełniało kryterium rzetelności działania. Zgodnie bowiem z art. 24a ust. 1 i 2 ustawy szkodowej, organ ochrony środowiska zawiesza postępowanie wszczęte na podstawie art. 24 ust. 5 tej ustawy do czasu usunięcia odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania i podejmuje te postępowania z urzędu w terminie dwóch miesięcy od dnia powzięcia informacji o usunięciu odpadów. I tak:

- W postępowaniu WSI.512.5.2019.TK/MB1 zawieszonym 14 czerwca 2019 r., w dniu 28 sierpnia 2019 r. wpłynęło pismo właściciela części działek objętych zgłoszeniem, z którego wynikało że odpady nadal tam zalegają. RDOŚ nie podjęła działań w celu zaktualizowania tej informacji i ewentualnego podjęcia zawieszonych postępowania przez 1169 dni. Dopiero w toku kontroli NIK, 9 listopada 2022 r. do Burmistrza Toszka skierowano pismo z pytaniem czy usunięto odpady (wpłynęła odpowiedź negatywna). Dyrektor Regionalna wyjaśniła: „...W trakcie zawieszenia postępowania organ nie podejmuje żadnych czynności do momentu ustania przyczyny zawieszenia. Informacje przekazane przez właściciela gruntu mogą mieć istotne znaczenie dla sprawy, jednakże mogą zostać wykorzystane po podjęciu przez RDOŚ postępowania. Jedynym zasadnym krokiem w trakcie zawieszenia jest próba powzięcia informacji o tym, czy przyczyna zawieszenia ustala, czego RDOŚ dokonał pismem do Burmistrza

⁴⁶ WSI.511.2.2018.SA, WSI.511.2.2022.MB, WSI.512.7.2018.TK/MS2, WSI.512.5.2020.TK/MB1, WSI.512.5.2021.TK/MS2, WSI.512.3.2022.MS2.

Toszka. Z odpowiedzi Burmistrza Toszka wynika, że przyczyna zawieszenia nie ustala (odpady nie zostały usunięte) oraz, że Burmistrz powiadomi RDOŚ jeżeli odpady zostaną usunięte. RDOŚ zamierza monitorować sytuację i niezwłocznie podjąć postępowanie po uzyskaniu informacji o usunięciu odpadów z terenu przedmiotowej działki". NIK podziela stanowisko Dyrektora Regionalnej, iż w trakcie zawieszenia postępowania zasadne jest powzięcie informacji czy przyczyna zawieszenia ustala, jednakże zwraca uwagę, że w tym przypadku nastąpiło to po ponad trzech latach i czterech miesiącach od zawieszenia postępowania.

- W postępowaniu WSI.512.5.2021.TK/MS2 zawieszonym 28 maja 2021 r., w dniu 25 czerwca 2021 r. wpłynęło pismo Burmistrza Szczekocin, z którego wynikało że odpady nie zostały usunięte, a pismem z 9 lipca 2021 r. RDOŚ wskazała brak możliwości podjęcia postępowania. Następnie, przez 384 dni (ponad rok) RDOŚ nie podjęła działań w celu zaktualizowania informacji Burmistrza Szczekocin i ewentualnego podjęcia zawieszonych postępowania (w dniu 28 lipca 2022 r. wpłynęło kolejne pismo Burmistrza Szczekocin, z którego wynikało że odpady w dalszym ciągu nie zostały usunięte). Dyrektora Regionalna wyjaśniła: „W ocenie RDOŚ w tym przypadku przestój nie występuje (...) postępowanie może być podjęte w terminie 2 miesięcy od dnia powzięcia informacji o usunięciu odpadów, co w tym przypadku nie nastąpiło. W związku z powyższym RDOŚ nie mógł podjąć innych czynności w sprawie, natomiast odpowiedzi RDOŚ udzielane Burmistrzowi (...) miały jedynie charakter informacyjny. Z informacji które RDOŚ powziął w toku prowadzenia innego postępowania wynika, że przedmiotowe odpady nie zostały usunięte z terenu przedmiotowej działki. RDOŚ zamierza monitorować sytuację i niezwłocznie podjąć postępowanie po uzyskaniu informacji o usunięciu odpadów z terenu przedmiotowej działki". NIK zwraca uwagę, że Regionalna Dyrekcja winna monitorować sytuację od dnia zawieszenia postępowania oraz że to z inicjatywy Burmistrza Szczekocin Regionalna Dyrekcja uzyskiwała informacje dotyczące odpadów, sama natomiast nie monitorowała na bieżąco czy ustala przesłanka zawieszenia postępowania (zaleganie odpadów), na co wskazuje niepodejmowanie działań w celu pozyskania informacji w tym zakresie przez 384 dni.

(akta kontroli str. 1019-1032, 1062-1075, 1139-1141, 1316-1333, 1403-1439, 1464, 1467)

- W postępowaniach WSI.512.11.2019.MB4 i WSI.512.13.2019.SA, zawieszonych odpowiednio 10 września 2019 r. i 21 sierpnia 2020 r., dopiero 1 lutego 2022 r. (po 875 dniach) i 15 marca 2022 r. (po 571 dniach) zwrócono się do właściwych organów o udzielenie informacji czy odpady zostały usunięte (uzyskano odpowiedź negatywną).
- W postępowaniach WSI.512.14.2018 i WSI.512.14.2020, zawieszonych odpowiednio 27 listopada 2018 r. i 14 kwietnia 2021 r., dopiero w toku kontroli NIK (pisma z 6 października 2022 r.), tj. po 1409 i 540 dniach, zwrócono się do właściwych organów o udzielenie informacji czy odpady zostały usunięte.

Dyrektor Regionalna wyjaśniła: „...przepisy ustawy nie wskazują trybu w jakim organ, który zawiesił postępowanie na podstawie art. 24a ma powziąć informację o tym czy ustąpiła przyczyna zawieszenia postępowania (...), nie wskazano również innych obowiązków organu w tym zakresie, tj. co do czasu oraz sposobu i źródła powzięcia tej informacji. Wobec powyższego pracownicy prowadzący poszczególne postępowania samodzielnie lub w oparciu o konsultacje z Naczelnikiem, podejmowali czynności dotyczące powzięcia informacji o tym czy odpady zostały usunięte w danej sprawie". Pracownicy Wydziału WSI, prowadzący ww. postępowania, wyjaśnili

podobnie jak Dyrektor Regionalna. Nadmienili ponadto, że to organ prowadzący postępowanie w sprawie usunięcia odpadów powinien poinformować o tym fakcie RDOS. NIK zwraca uwagę, że ww. postępowania w sprawie wydania decyzji nakładającej obowiązek przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych prowadził organ ochrony środowiska i to właśnie ten organ, zdaniem NIK, winien na bieżąco monitorować sytuację, gdyż podjęcie i zakończenie zawieszono postępowania może nastąpić tylko po powzięciu przez niego informacji o usunięciu odpadów. Tymczasem stosowne działania, w celu powzięcia takiej informacji, zostały podjęte w ww. czterech postępowaniach po okresach trwających od prawie półtora roku do ponad trzech lat i 10 miesięcy.

(akta kontroli str. 474-475, 486-487, 506-520, 1595-1598)

4. Do czasu kontroli NIK, do Rejestru Szkód nie zostały wprowadzone dane z dwóch (3,8%) zgłoszeń o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą / szkody w środowisku (sprawy WSI.511.2.2022.MB i WSI.511.2.2018.SA), czym naruszono art. 25 ust. 1 tej ustawy.

(akta kontroli str. 505)

Regionalna Dyrektor, jako przyczynę tego zaniechania, wskazała zaniechanie pracownika. Sprawę WSI.511.2.2018.SA prowadził pracownik, który nie pracuje już w RDOS. W sprawie WSI.511.2.2022.MB główny specjalista w Wydziale WSI wyjaśnił, że nie wprowadził danych do Rejestru Szkód, z uwagi na konieczność przeprowadzenia dogłębnej analizy przedłożonej dokumentacji. NIK zauważa, że dane te winny być wprowadzone niezwłocznie, tymczasem wprowadzono je dopiero w trakcie kontroli NIK. Ponadto NIK zwraca uwagę, że żadnemu pracownikowi Wydziału WSI nie zostały przypisane w zakresie czynności zadania wprowadzania danych do Rejestru Szkód. Z wyjaśnień Regionalnej Dyrektor wynikało, że pięciu pracownikom ustnie polecono wprowadzanie danych do ww. rejestru. NIK zwraca uwagę, że nieudokumentowanie powierzenia tego zadania konkretnym pracownikom może wpłynąć na możliwość wyegzekwowania jego prawidłowej realizacji.

(akta kontroli str. 476, 486, 523-525, 600-601)

5. W wyniku badania 10 spraw znajdujących się w Rejestrze Szkód ustalono, że we wszystkich tych sprawach wystąpiły przypadki niewprowadzenia niektórych wymaganych danych, bądź przypadki wprowadzenia danych błędnych. Nie wprowadzono następujących danych:

- w jednej sprawie – informacji o charakterystyce bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku / szkody w środowisku (opisu sytuacji), wymaganej w § 2 pkt 2 rozporządzenia w sprawie rejestru;
- w czterech sprawach – identyfikatora działek ewidencyjnych, wymaganych w § 2 pkt 3 lit. b rozporządzenia w sprawie rejestru,
- w siedmiu sprawach – informacji wskazujących kto jest władającym powierzchnią ziemi, na której występuje bezpośrednie zagrożenie szkodą w środowisku / szkoda w środowisku, wymaganej w § 2 pkt 4 rozporządzenia w sprawie rejestru;
- w jednej sprawie – daty, przedziału czasowego lub innych informacji pozwalających na określenie czasu wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku / szkody w środowisku, wymaganych w § 2 pkt 5 rozporządzenia w sprawie rejestru, a w dwóch sprawach podane daty były niezgodne ze zgromadzonymi dokumentami;

- w siedmiu sprawach – daty wykrycia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku / szkody w środowisku, wymaganej w § 2 pkt 6 rozporządzenia w sprawie rejestru;
- w trzech sprawach – nazwy chronionych siedlisk przyrodniczych, wymaganej w § 2 pkt 9 rozporządzenia w sprawie rejestru;
- w jednej sprawie – informacji o szkodach w wodach, wymaganych w § 2 pkt 10 rozporządzenia w sprawie rejestru;
- w czterech sprawach – informacji o szkodach w powierzchni ziemi, wymaganych w § 2 pkt 11 rozporządzenia w sprawie rejestru;
- w dwóch sprawach – imienia i nazwiska oraz adresu zamieszkania zgłaszającego bezpośrednio zagrożenie szkodą w środowisku / szkodę w środowisku, wymaganych w § 2 pkt 12 rozporządzenia w sprawie rejestru (oznaczono tylko, że jest to osoba fizyczna).

(akta kontroli str. 491–504)

Regionalna Dyrektor wyjaśniła, że ww. nieprawidłowości wynikają z braku spójnych zasad w zakresie wprowadzania danych do Rejestru Szkód. Zdaniem NIK, nieprawidłowości te (z wyjątkiem błędnych dat) są związane z nieprzestrzeganiem przepisów rozporządzenia w sprawie rejestru, które w sposób jasny określają jakie dane należy do niego wprowadzić. Kierownik jednostki winien natomiast doprecyzować zasady organizacji pracy podległych pracowników, w tym prowadzenia przez nich Rejestru Szkód (np. kto i kiedy wprowadza dane), w szczególności gdy dostrzega związek pomiędzy zaistniałymi nieprawidłowościami a brakiem spójnych zasad w tym zakresie.

(akta kontroli str. 486)

W trakcie kontroli NIK uzupełniono Rejestr Szkód w wymaganym zakresie.

(akta kontroli str. 506)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wniosek:

Uwagi

1. Organizacja pracy Regionalnej Dyrekcji powinna zapewnić podejmowanie działań w prowadzonych sprawach bez zbędnej zwłoki, a także wprowadzanie wymaganych danych do Rejestru Szkód.
2. Zawieszenie postępowania z powodu zalegania odpadów wymaga stałej, bieżącej współpracy RDOŚ z właściwymi organami, w celu pozyskiwania informacji o usunięciu odpadów.

Wnioski

NIK wnosi o podjęcie działań zapewniających wypełnienie obowiązku określonego w art. 36 § 1 ustawy kpa, tj. zawiadomienie stron o niezafatwieniu spraw w terminie z podaniem informacji określonych w tym przepisie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 15 grudnia 2022 r.

Kontroler
Michał Nowak
Starszy inspektor kp.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach
DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
w Katowicach
z up. Tomasz Kuźniak
p.o. WICEDYREKTOR

